

J. L.

"Bolszewik"

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 9/1-4, 532-538

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„WIEDZA I ŻYCIE“

Zasłużony miesięcznik przedwojenny „Wiedza i Życie“ wznowiony został w maju 1946 r. po siedmioletniej przerwie wojennej, pod redakcją przedwojennego redaktora St. Podwysockiego wydany przez Zarząd Główny Tow. Uniwersytetu Robotniczego. Pismo to w pierwszym powojennym numerze (maj 1946 r.) rozpoczęło 15 rok wydawnictwa.

W „Wiedzy i Życiu“ ukazały się następujące artykuły socjologów lub dotyczące socjologii: **S t e f a n C z a r n o w s k i**: **Nowa kultura** (nr 3/1946); **J a n S t. B y s t r o Ń**: **Warszawa w okresie klęski rozbudowy — Wiek XVII** (nr 2/1946); **S t a n i s ł a w O s s o w s k i**: **Organizacja przestrzeni i życie społeczne przyszłych ośrodków** (nr 2/1946); **J a n S z c z e p a ń s k i**: **O poznawaniu faktów społecznych** (nr 4—5/1946); **S t a n i s ł a w K o w a ł s k i**: **Typy migracji** (nr 4—5/1946); **S t a n i s ł a w O s s o w s k i**: **Pod znakami Ormazda i Arymana** (nr 4—5/1946); **A l. H e r t z**: **Polonia amerykańska** (nr 6/1946); **J a n S z c z e p a ń s k i**: **Społeczeństwo** (nr 7/1946); **A l. H e r t z**: **Amerykański ruch robotniczy** (nr 1—2/1947); **J a n S z c z e p a ń s k i**: **Stosunek społeczny—więź społeczna** (nr 1—2/1947); **A l. H e r t z**: **Amerykański liberalizm** (3/1947); **J a n S z c z e p a ń s k i**: **Socjologiczny pogląd na człowieka** (nr 5/1947); **Z d z i s ł a w L i b e r a**: **Problemy socjologii literatury** (nr 4/1947); **S t a n i s ł a w K o w a ł s k i**: **Wyobraźnia społeczna** (nr 7—8/1947).

Ponadto na uwagę zasługują: **H. J a b ł o ń s k i**: **Narodziny XIX w.** (nr 2/1946); **H. J a b ł o ń s k i**: **Polski romantyzm i polski liberalizm** (nr 3/1946); **B. L e ś n o d o r s k i**: **O społecznej roli nauki** (nr 3/1946); **M. H. S e r e j s k i**: **Funkcje społeczne nauki historii** (nr 6/1946); **J a n i n a K a m i ń s k a**: **Idealizm** (nr 6/1946); **A. S c h a f f**: **Rola idei w rozwoju społecznym w świetle materializmu historycznego** (nr 6/1946); **H. J a b ł o ń s k i**: **Polski ruch ludowy** (nr 8/1946); **C e l i n a B o b i ń s k a**: **Wielki człowiek XX wieku (Rzecz o Leninie)** (nr 1—2/1947); **T. C z e ż o w s k i**: **O działaniu planowym (Uwagi ogólne)** (nr 3/1947); **K. A j d u k i e w i c z**: **Konwencjonalne pierwiastki w nauce** (nr 4/1947); **T. M a n t e u f f e l**: **Kształtowanie się społeczeństwa średniowiecznego w Zachodniej Europie** (nr 6/1947).

Zadaniem Redakcji nie było omówienie w bieżącym numerze wszystkich wychodzących w Polsce czasopism naukowych, społecznych i politycznych. W następnych numerach „Przeglądu Socjologicznego“ dział przeglądu czasopism będzie kontynuowany i rozszerzony.

W. P.

PRZEGLĄD CZASOPISM RADZIECKICH

W Z.S.R.R., zgodnie z założeniami marksizmu-leninizmu, teoria i praktyka w zakresie zagadnień społecznych ściśle wiążą się ze sobą. Z tego punktu widzenia do najbardziej interesujących pism radzieckich należy „Bolszewik“, zamieszczający wiele artykułów dotyczących nauk społecznych.

Obok nich w przeglądzie uwzględniono artykuły z następujących czasopism: „Sowietskaja etnografia“, „Mirowoje chozajstwo i mirowaja politika“, „Woprosy istorii“ oraz z poszczególnych numerów serii historyczno-filozoficznej i ekonomiczno-prawnej „Izwestii Akademii Nauk Z.S.R.R.“

BOLSZEWIK. Teoretyczne i polityczne czasopismo Centralnego Komitetu Wszecchrosyjskiej Komunistycznej Partii (bolszewików). Moskwa. Red. nacz. P. Fiedosiejew. Nr nr od 17 — 1945 r. do nr 8 — 1947 r.

Rok 1945.

Nr 17/18. M. N a u m o w a: **Rola praktyki w rozwoju teorii.** Autorka daje wykład marksistowsko-leninowskiego poglądu na stosunek teorii do praktyki, krytykuje stanowisko Hegla i Feuerbacha w tej kwestii. Rozwija następnie tezę J. Stalina: „Teoria staje się bezprzedmiotowa, jeśli nie łączy się z rewolucyjną praktyką, tak samo jak i praktyka staje się ślepa, jeśli nie oświeca sobie drogi przy pomocy rewolucyjnej teorii.“

Nr 19/20. W. K r u ż k o w: **Uzasadnienie i obrona teoretycznych założeń Partii bolszewickiej przez tow. Stalina w latach pierwszej rosyjskiej rewolucji.**

F. O l e s z c z u k: **Rozwój demokracji w oswobodzonych krajach Europy.**

Nr 21. M. J o w c z u k: **Leninizm i przodująca rosyjska kultura XIX wieku.** Autor stawia tezę, że „leninizm, pojawiwszy się na gruncie marksizmu, będący jego kontynuacją i dalszym etapem jego rozwoju krytycznie uogólnił i przepracował wszystkie osiągnięcia światowej cywilizacji a w szczególności wszystkie bardziej wartościowe osiągnięcia rosyjskiej rewolucyjno-demokratycznej kultury“ i stara się ją udowodnić w odniesieniu do filozofii, nauki i ideologicznych tendencji w Rosji XIX wieku.

G. G a k: **Socjalistyczne społeczeństwo i jednostka.** Autor rozwija tezę, że: „na miejsce właściwej kapitalizmowi wojny wszystkich przeciwko wszystkim“ i podwójnego ekonomicznego i politycznego ucisku, członków socjalistycznego społeczeństwa łączą powstałe na tle współpracy stosunki solidarności i przyjaźni. „Osobisty interes każdego socjalistycznego człowieka pracy pokrywa się z interesem ogółu“.

Nr 22. M. K o r n i e j e w: **Radziecka demokracja to demokracja wyższego typu.**

Nr 23. Artykuł wstępny: **Skuteczność marksistowsko-leninowskiej teorii.** W artykule przeprowadzona jest analiza roli, jaką odegrała w działalności partii komunistycznych i socjalistycznych, a w szczególności Wszecchrosyjskiej Komunistycznej Partii, rewolucyjna teoria marksizmu i leninizmu.

G. A l e k s a n d r o w: **Historia doktryn rozwoju społecznego.** Autor wskazuje na wzrost zainteresowania za granicą i w Z.S.R.R. historią nauk o społeczeństwie i daje przegląd teorii rozwoju społecznego (antropologicznej, antropogeograficznej, demograficznej), przeprowadza ich krytykę (szczegółowa krytyka poglądów Gumplowicza) i daje wykład materializmu historycznego jako, jego zdaniem, jedynej naukowej teorii, przynoszącej całkowite rozwiązanie zagadnienia społecznego rozwoju. Artykuł napisany jest ze zna-

jomością rzeczy, w zakończeniu jego wskazuje autor na wartość dokładnej znajomości historii teoryj rozwoju społecznego dla marksistów.

Rok 1946.

Nr 1. M. I. Kalinin: O pracy Lenina: „Kim są w istocie „przyjaciele ludu“ i jak oni walczą przeciwko socjaldemokracji“.

M. Leonow: **Marksistowsko-leninowska nauka jako podstawa naukowego przewidywania.**

Nr 2. E. Gorodecki: Rosja — ojczyzna leninizmu. Autor analizuje przyczyny pojawienia się marksizmu epoki imperializmu — leninizmu w Rosji, kraju, gdzie sprzeczności imperializmu osiągnęły swoje maksimum i spowodowały powstanie nowego typu partii, która poprowadziła proletariat do zwycięstwa.

S. Kowaliew: **Inteligencja w państwie radzieckim.** Rola inteligencji w państwie radzieckim jest specjalna. Przyczyną tego jest fakt, iż rozwój społeczny w Z.S.R.R. jest nie żywiołowy a świadomie kierowany. Dlatego też przed inteligencją w Rosji stoją specjalnie i wielkie zadania.

Nr 3. K. Ostrowitianow: O pracy W. I. Lenina: „Rozwój kapitalizmu w Rosji“.

Nr 4. Krytyka i bibliografia. Recenzja z książki M. Ptucha: „Szkiece z historii statystyki XVII—XVIII wieku“ przez S. Patiguła.

Nr 6. B. Ponomarew: Demokratyczne przekształcenia w ośwobodzonych krajach Europy.

Krytyka i bibliografia. B. Wronskij: **Burżuazyjna prasa w służbie magnatów kapitału.** Sprawozdanie z książki Oswalda Villarda *The Disappearing Daily*. N. York, 1944. Będąc zwolennikiem wolności prasy autor recenzowanej książki zmuszony jest przyznać, że amerykańska prasa zależna jest od kapitalistycznych firm i finansowych magnatów.

Nr 7—8. A. Leontiew: Radziecka metoda uprzemysłowienia.

Nr 9. Art. wstępny: Znaczenie ideologicznej pracy we współczesnych warunkach.

Nr 10. Artykuł redakcyjny: Pierwszy tom pism J. W. Stalina.

Nr 11/12. G. Aleksandrow. O współczesnych burżuazyjnych teoriach rozwoju społecznego. Autor powołując się na obszerną przeważnie angielską i amerykańską literaturę publicystyczną i socjologiczną przeprowadza krytykę współczesnych teoryj w zakresie nauk społecznych. Omawia szczegółowo książkę R. C. Angella: *The Integration of American Society*, London, 1944. Burżuazyjna socjologia przeżywa głęboki kryzys, przedstawiciele rozmaitych szkół dochodzą do różnych wyników. Socjologia przestała być nauką o prawach rozwoju społecznego i zajmując się przeważnie drobnymi wy-cinkami życia związała się z polityką. Autor wskazuje na związek takiego stanu rzeczy z narastaniem przeciwności w krajach o ustroju kapitalistycznym. Burżuazyjny socjolog nie może być obiektywny, socjologia w społeczeństwie burżuazyjnym służy jako środek dla utrzymywania mas w niewiedzy.

A. Lipin: **Stopniowe przejście od socjalizmu do komunizmu.** Przejście to może się dokonać tylko przy dalszym wzroście sił wytwórczych, socja-

listycznego bogactwa, świadomości i poziomu moralnego mas, zatarciu różnic między wsią i miastem, pracą fizyczną i umysłową. W związku z tym przed partią komunistyczną stoją nowe wielkie zadania.

Nr 13/14. W. K r u ż k o w: **Praca tow. Stalina: „Anarchizm czy socjalizm“**. **Krytyka i bibliografia**. Recenzja M. R u b i n s z t e j n a z książki K. D. E d w a r d s a: **Economic and Political Aspects of International Cartels**. Washington, 1944. „Niezależnie od życzeń autora zebrany przez niego materiał faktyczny może służyć jako solidna podstawa dla studiów nad ukrytymi sprężynami polityki międzynarodowych monopolii“. Monografia K. Edwardsa wg recenzenta zasługuje na wydanie w języku rosyjskim.

Recenzja P. W y s z y ŋ s k i e g o z książki G. F. A l e k s a n d r o w a: **Historia zachodnio-europejskiej filozofii**. 1946. Nakład 50 tys. „Książka towarzysza G. F. Aleksandrowa nie tylko przedstawia rozwój filozofii... nie tylko dostarcza czytelnikowi określonej ilości wiadomości, ma ona niewątpliwie i **wychowawcze** znaczenie, historycznym, dokumentacyjnym materiałem umacniając nasze przekonania w głęboką słusność idei i zasad komunistycznego światopoglądu“.

Nr 15. Artykuł wstępny: **Radziecka nauka o społeczeństwie** (obszczestwiennaja nauka) **w obecnym stanie swego rozwoju**. Pomimo wyższości swego teoretycznego poziomu nad nauką burżuazyjną i swych niewątpliwych osiągnięć radzieckie nauki o społeczeństwie (filozofia, psychologia, ekonomia, prawo, historia), unikając aktualnej teoretycznej problematyki, nie nadążają za ogólnym rozwojem kraju: Pracownikom teoretycznego frontu można postawić szereg poważnych zarzutów: filozofowie między innymi nie opracowali dotychczas filozoficznej spuścizny Lenina, podręczników, nie dali gruntownych prac poświęconych wykryciu prawidłowości socjalistycznego społeczeństwa, nie przeprowadzili krytyki reakcyjnych filozoficznych i społecznych teorii krajów burżuazyjnych; ekonomiści nie przeprowadzili poważnych badań w celu wykrycia prawidłowości socjalistycznej ekonomiki i wykazania jej wyższości nad ekonomiką krajów burżuazyjnych, nie dali kapitalnych prac, mających za temat współczesne stadium rozwoju imperializmu itd. Przyczyną tego stanu rzeczy jest oderwanie się teoretycznych pracowników od praktycznej walki, a jego przejawem brak nowych idei i szukanie tematów w odległej przeszłości. Aby tego uniknąć koniecznym jest stosowanie się do wskazówek J. Stalina — trzeba brać wzór z klasyków marksizmu-leninizmu, jak oni gruntownie i sumiennie odnoszą się do badanych zjawisk i strzec się ciasnego dogmatyzmu. Ważnym zadaniem jest krytyka i demaskowanie pseudonaukowych dzieł burżuazyjnych „socjologów“, ekonomistów, publicystów itd. Wielkie znaczenie ma odpowiednie przygotowanie kadr naukowców.

W. K o ł b a n o w s k i j: **O komunistycznej moralności**. Autor analizuje marksistowsko-leninowską teorię moralności. Dla stworzenia komunistycznego społeczeństwa należy przez wychowanie wpajać następujące zasady: 1) całkowitego oddania się sprawie komunizmu (walka z resztkami faszystwu, ze szkodnictwem we wszystkich dziedzinach, z wszelkiego rodzaju nacjonalizmem), 2) socjalistycznego humanizmu (kształtowanie współzycia między ludźmi w oparciu o przyjaźń: w rodzinie, w urzędach, walka z egoizmem, biu-

rokratyzmem itd.). Urzeczywistnienie takich zasad możliwe jest dzięki zriesceniu kapitalizmu; za wzór przy ich realizowaniu powinna służyć partia komunistyczna. Wielkie znaczenie wychowawcze ma rodzina, szkoła, radziecka literatura i sztuka.

Nr 16. P. P o s p i e ł o w: **Drugi tom pism J. W. Stalina.**

Nr 17/18. „Odczyt tow. Żdanowa o czasopismach *Zwieszda i Leningrad*“. Żdanow przeprowadza analizę ideologiczno-moralną utworów Zoszczenki i Achmatowej i innych. Wskazuje na oddźwięk, z jakim spotkała się ich twórczość w Leningradzie i uzasadnia decyzję C.K.W.K.P.(b) zamknięcia w związku z tym czasopisma *Leningrad* i zmiany redakcji pisma *Zwieszda*.

Nr 19. E. K o r o w i n: **Prawo międzynarodowe w obecnym stadium swego rozwoju.**

E. O r ł o w: **Z historii kształtowania się Imperium Brytyjskiego.**

Nr 20. S. W a w i ł o w: **Nauka radziecka.** Radziecką naukę cechuje jej ścisły związek z masami, z techniką i w ogóle z praktyką, ścisła współpraca uczonych i jasność założeń filozoficznych. Głównym jej zadaniem jest słuzenie pomocą narodowi w socjalistycznym budownictwie. Autor omawia osiągnięcia uczonych radzieckich i zadania, jakie przed nimi stoją w związku z zakończeniem wojny i nową pięcioletką.

Nr 21. G. G a k: **Polityka i ideologia w radzieckim społeczeństwie.** W przeciwieństwie do krajów burżuazyjnych, gdzie polityka jest narzędziem ucisku a ideologia (nauka, sztuka, moralność itd.) stale jest krepowana przez politykę klas posiadających, w społeczeństwie radzieckim polityka służy interesom najszerzych mas i prowadzi do ostatecznego zatarcia klasowych różnic, otaczając opieką prawdziwą sztukę i moralność, które mogą się rozwijać bez przeszkód tylko w bezklasowym społeczeństwie.

Krytyka i bibliografia. E. J o h n s t o n: „*America Unlimited*“. N. York 1944. Recenzja I. K u z m i n o w a.

Nr 22. Art. wstępny: **Socjalistyczna treść i narodowe formy radzieckiej kultury.**

G. A l e k s a n d r o w: **O radzieckiej demokracji.** Autor stwierdzając wzmożenie się demokratycznych tendencji w całym świecie po wojnie, dowodzi, że stworzenie prawdziwej jedności społeczeństwa, rozwiązanie kwestii narodowych, społecznych i ekonomicznych — nieosiągalne w demokracjach liberalnych — możliwe jest tylko w ustroju radzieckim. Następnie przeprowadza krytykę prac krytyków radzieckiej demokracji (między innymi książki H. Lasckiego: „*Reflections on the Revolution of our Time*“, N. York, 1943), rozpatruje szczegółowo kwestię stosunku demokracji do ilości partii politycznych i kwestię „tzw. braku wolności radzieckiej prasy“.

P. F i e d o s i e j e w: **Współczesna burżuazyjna socjologia w kwestii pokoju i wojny.** W artykule przeprowadzono marksistowską krytykę zach. europejskich i amerykańskich publicystycznych i częściowo socjologicznych prac poświęconych zagadnieniom pokoju i wojny. Omawia się następujące teorie wojny: rasową (Vansittart), geograficzną (G. P. Gooch), nacjonalistycz-

ną (J. Dewey, Q. Right, M. J. Adler), psychologizującą -- według której przyczyną wojny jest nieodpowiednie wychowanie (L. L. Bernard, J. E. Nordskog), oraz „teorię stworzenia światowego rządu“ (M. Stright, częściowo W. Lippman i inn.) i jej krytykę przeprowadzoną przez postępowe koła Ameryki, „ideę europejskiej federacji“ i in.

Krytyka i bibliografia. J. B u r g e r: „*The Black Man's Burden*“, London, 1943. Recenzja W. B o r i s o w a. Książka poświęcona jest zagadnieniom rasowej dyskryminacji w Unii Południowo Afrykańskiej.

Nr 23/24. Art. wstępny: **Oszczędność to metoda socjalistycznej gospodarki.**

J a. F e j g i n: **Rozmieszczenie sił wytwórczych w okresie nowej pięcioletki.** Dla wprowadzenia pełnego komunizmu nieodzownym jest odpowiednie rozmieszczenie przemysłowych i rolniczych ośrodków produkcji i ich rozbudowa we wschodnich rejonach. Związek Radziecki może tego dokonać w oparciu o nowy pięcioletni plan gospodarczy.

J u. F r a n c e w: **Burżuazyjna socjologia w służbie reakcji.** Autor wskazując na reakcyjne zabarwienie teorii burżuazyjnych socjologów, historyków i publicystów (J. T. Mc Curdy, E. A. Ross, L. Halphen, H. A. L. Fisher, S. Casson, P. Gooch, J. Pirenne, A. J. Toynbee, Q. Wright, W. Ogburn, C. Becker i in.) i wskazuje na ich główny błąd — odrzucenie pojęcia postępu. Przyczyną tego stanu rzeczy jest związek burżuazyjnej socjologii z kapitalizmem, ustrojem, znajdującym się obecnie w „stanie rozkładu i gnicia“.

Rok 1947.

Nr 1. Krytyka i bibliografia. „*American Sociological Review*“ i „*The American Journal of Sociology*“ za lata 1941—1946. Recenzja M. B a s k i n a. Autor stara się wykazać istnienie związku tematyki zamieszczanych w czasopismach prac z procesami rozkładu kapitalizmu. Główną tendencją tych prac jest, według recenzenta, „obrona reakcji przeciwko siłom postępu“. Szczególnie ostro krytykuje recenzent „szkołę psychologiczną“ (E. A. Ross, E. W. Burgess, J. Nordskog) oraz W. Ogburna.

Nr 2. S. P i e t r o w: Czwarty tom pism J. W. Stalina.

Krytyka i bibliografia. „K. M a r k s: *Notatki z historii Indii w chronologicznym porządku*“. Recenzja G. Koczarianca. Recenzent omawia 6wiesz wydane przez Instytut Marksa—Engelsa—Lenina w formie książki notatki Marksa z różnych prac, poświęconych historii Indii (lata 664—1858). Jest to uzupełnienie poprzednio wydanych wyciągów z historii krajów europejskich (Archiwum Marksa i Engelsa). „Wyciągi Marksa... oparte na materiale, którego prawdziwość nie podlega obaleniu, dowodzą, że „gospodarka“ (chozajniczanie) angielskich kolonistów w Indii zaczęło się od zwykłego rabunku...“

Nr 3. A. W y s z y ń s k i: Drugie wydanie biografii J. W. Stalina.

G. G a k: **Modny prąd w burżuazyjnej filozofii.** Autor omawia egzystencjalizm uważając go za jeszcze jeden przejaw rozkładu kapitalizmu.

Krytyka i bibliografia. „*Archiwum Marksa i Engelsa*“, tom VIII. Recenzja S. S k a z k i n a. Recenzent omawia wydane w formie książki notatki i wyciągi Marksa i Engelsa z prac poświęconych historii państw europejskich.

C. E. A g n e s: „*The Divine Right of Capital*“. Recenzja U. K u z m i n o w a. „Książka pokazuje, że w przekonaniu amerykańskiej opinii publicznej silnie zachwiało się zaufanie do kapitalizmu“, chociaż sam jej autor w zupełności pozostaje pod wpływem mitu kapitalizmu.

Nr 4. I. M i n c: „Czwarty tom pism J. W. Stalina“.

I. D w o r k i n: **Socjalistyczna zasada zapłaty według wykonanej pracy** Autor omawia przyjętą w Z.S.R.R. zasadę indywidualności zapłaty w stosunku do wykonanej pracy, wykazuje jej zgodność z teorią marksizmu-leninizmu, jej praktyczną wyższość nad zasadą równej płacy (urawniłowka) i konieczność wprowadzenia jej i faktycznego zastosowania we wszystkich działach produkcji.

M. K a r i e w a: **Rola radzieckiego prawa w wychowaniu komunistycznej świadomości.**

Nr 5. Art. wstępny; **O wykładaniu marksizmu-leninizmu w szkołach wyższych.**

S. K o w a l i e w: **Komunistyczne wychowanie ludzi pracy i przezwyciężenie przeżytków kapitalizmu w ludzkiej świadomości.**

M. D y m n i k: **Współczesna burżuazyjna filozofia w St. Zj. A. P.** Autor wyróżnia następujące cztery kierunki: personalizm, pragmatyzm, neorealizm i krytyczny realizm. Krytykuje personalizm (J. Royce i in.) i pragmatyzm (W. James, szczególnie J. Dewey) jako kierunki broniące kapitalizmu i wiodące do fideizmu, wskazuje na podobieństwo między pragmatyzmem i krytycznym realizmem a empiriokrytycyzmem Macha i na mgławicowość z idealizmu platońskiego wywodzącego się neorealizmu. Wszystkie te kierunki uważa autor za reakcyjne i idealistyczne. Obecna burżuazyjna filozofia amerykańska rozwija się w kierunku przewidzianym przez Lenina w jego pracy pt. „Materializm i empiriokrytycyzm. Początków tych kierunków należy szukać u Macha i Avenariusza. Związek ich z kapitalizmem staje się coraz wyraźniejszy. W Ameryce znaleźli także schronienie przedstawiciele idealistycznych i reakcyjnych kierunków filozofii niemieckiej (zwolennicy Husserla, Koła wiedeńskiego i in.). Tam także cieszą się uznaniem poglądy Sartre'a.

Nr 6. E. B u r d z i a ł o w: **Wzór twórczego marksizmu** (na 30-lecie też kwietniowych W. I. Lenina).

Krytyka i bibliografia. F. C h a s c h a c z i c h: „**O poznawalności świata**“. Recenzja J a. B e t i a j e w a. Książka zabitego w czasie wojny autora według recenzenta jest pożyteczną popularyzatorską pracą z dziedziny marksistowskiej teorii poznania.

J. L.

SOWIETSKAJA ETNOGRAFIA (Radziecka etnografia). Wyd. Akademia Nauk Z.S.R.R. Red. odp. S. P. Tołstow. Kwartalnik.

Rok 1946.

Nr 1. S. P. T o ł s t o w: **Etnografia i współczesność.** Autor przedstawia zadania, jakie stoją obecnie przed radziecką etnografią. Etnografowie Z.S.R.R. tworzą odrębną szkołę etnograficzną, w ich ujęciu etnografia jest